

RIJKSUNIVERSITEIT Gent
Seminarie voor Vlaamse Dialektologie
Blandijnberg 2
9000 Gent

Vragenlijst 36
augustus 1983

HET BOLSPEL (2)

tel : 091/25.76.11 toestel 4104

(Gaaibol)

GESPROKEN DOOR :

OPGETEKEND DOOR :

Naam :

Naam :

Geboorteplaats :

Geboorteplaats :

Geboortejaar :

Geboortejaar :

(vroeger) Beroep :

(vroeger) Beroep :

Geboorteplaats moeder :

Geboorteplaats vader :

Volledig adres en telefoonnummer :

Volledig adres en telefoonnummer :

.

.

.

.

.

.

In principe wordt een vragenlijst maar voor één plaats ingevuld. Er is echter gebleken, dat veel bolders op verschillende plaatsen gaan bollen, en dat er daardoor verwarring kan zijn over de in te vullen plaats. Daarom enkele belangrijke vragen :

1) In welke plaats is uw eigen bolderslokaal, uw 'thuisclub' gevestigd ?

.

2) Naar welke andere plaatsen gaat u nog bollen ?

.

Gelieve deze vragenlijst te beantwoorden voor de plaats waar uw eigen bolderslokaal gevestigd is, en niet voor de andere plaatsen. Als u toch woorden van andere plaatsen opgeeft, gelieve dat dan duidelijk te vermelden. U vult dus in :

het dialect van (wijk, gehucht, vroegere gemeente)
(fusiegemeente)
(provincie)

Nog enkele tips.

Deze vragenlijst moet dienen voor een dialectwoordenboek. Tracht daarom de dialectische uitspraak van de woorden zo goed mogelijk weer te geven. U mag de woorden gerust opschrijven zoals u ze uitspreekt.

Deze lijst is vrij lang. Neem ze daarom liever in 2 of 3 keer door, dan ze in één keer haastig te overlopen. Wilt u toch niet langer dan 3 weken wachten om ze ingevuld terug te sturen.

In deze vragenlijst wordt de dialectwoordenschat opgevraagd, die gebruikt wordt bij het spelen van het bolspel. Indien u mensen uit andere plaatsen zou kennen, die dit volksspel ook spelen (hetzij hetzelfde soort bolspel, hetzij een andere soort), mag u altijd hun naam en adres aan ons doorgeven. Bij voorbaat dank !

2.

A. ALGEMEEN

Hoe noemt u in uw dialect :

1. het bolspel dat u speelt in tegenstelling tot andere soorten bolspelen ?

2. het spelen van het bolspel ?
vb. Als ge gaat (gaan), dan moogt ge uw zondagse kleren niet aanhebben.

3. iemand die het bolspel beoefent ?
(in tegenstelling tot bvb. kaarten, voetballer, schutter, duivenmelker,...)

4a. een vereniging van mensen die het bolspel beoefenen ?

5b. Wat is de naam van uw vereniging ?

Hoe noemt u in uw dialect :

6a. de lijst van alle regels die in uw vereniging gelden om het bolspel goed te laten verlopen ?

7b. Kan u ons die regels geven ?
(eventueel fotokopie).

Hoe noemt men in uw dialect :

8a. de mensen die de vereniging leiden ?

9b. Welke functies bestaan er daarin ?

10. Wanneer wordt er gebold ?
(elke dag, elke week, elke zondag, op kermissen,....?)

11. Wordt er behalve voor de wedstrijden ook nog gebold ? Hoe noemt u dan in uw dialect : eens bollen onder vrienden, zonder dat er sprake is van een wedstrijd ?

12. Doen er ook regelmatig vrouwen mee aan het bolspel ?

B. DE BOL

Hoe noemt u in uw dialect :

13a. het voorwerp waarmee gespeeld wordt, dat u dus in de hand houdt, en dan laat rollen ?

14b. Zegt men in uw dialect : "mijnen bol" of "mijn bolle" ?

Hoe ziet de bol eruit ?

15a. diameter ?

16b. doorsnee, dikte ?

17c. gewicht ?

18d. grondstof ? vroeger ?

19 " nu ?

20e. ligt er een ijzeren band rond de bol ?

21f. hoe worden de bollen onderhouden ?

22g. Zijn alle bollen gelijk of worden er soms bollen gebruikt die verschillen in grootte en gewicht ?

Hoe noemt u in uw dialect :

23. het deel van de bol waarop ze/hij rolt ?

24. Is dat loopvlak overal gelijk afgerond ?

Zo niet, hoe noemt men dan :

25a. een bol die zo gemaakt is, dat ze/hij bij het rollen zeer sterk afwijkt van de rechte lijn ?

26b. een bol die zo gedraaid is, dat ze/hij bij het rollen weinig afwijkt van de rechte lijn ?

Hoe noemt u in uw dialect : dat afwijken zelf, in de volgende zinnen ?

27a. Mijn bol.....meer/ minder dan die van u. (werkwoord).

28b. Mijn bol heeft meer.....dan die van u. (zelfstandig naamwoord)

In sommige streken is er in het loopvlak van de bol een dwarse gleuf, zodat men de bol beter kan vasthouden.

Hoe noemt u in uw dialect :

29. de dwarse gleuf in het loopvlak van de bol ?

30a. Brengt elke speler zijn bol mee, of worden de bollen in het lokaal bewaard ?

31b. Speelt men iedere keer met dezelfde bol(len) of is het om het even met welke bol(len) men speelt ?

32. Hoe noemt u in uw dialect : iemand die bollen maakt ?

4.

C. DE BOLBAAN

33. Hoe noemt u in uw dialect : het terrein
of de installatie waarop men speelt ?

Beschrijf de installatie/ het terrein.

34a. afmetingen : lengte ?
breedte ?

35b. vorm ?

36c. materiaal (vloer, aarde, planken, beton) ?

37d. onderdelen ?

38e. Blijft de installatie voor het bolspel
altijd liggen, of wordt ze opgesteld als
er gespeeld wordt ?

39f. Is de bolbaan lichtjes uitgehold of is ze
vlak ?

Hoe noemt u in uw dialect :

40. het langste, horizontaal gelegen vlak
waarop de bol eerst loopt ?

41. het kortere, hellend vlak waarop de bol ver-
volgens loopt ?

42a. het doel van het bolspel : de houten voor-
werpen die men moet proberen raken ?

43b. Welke vorm en welke afmetingen hebben ze ?

44c. Kunt u er een schets van maken ?

45d. Zit er een pluim op de gaai ? Hoe heet die
in uw dialect ?

46e. Hoeveel zijn er ?

47f. Op welke afstand staan ze van elkaar ?

48g. Welke verschillende namen heeft men voor
de verschillende gaaien, naargelang van de
plaats waar ze staan en hun waarde ?

Hoe zitten de gaaien vast op het schuine vlak :

49a. op ijzeren pinnen ?
Hoe noemt men de pinnen waarop de blokken
zitten ?

50b. met een scharniersysteem ? Hoe noemt men dat systeem ?	
51a. Kan men bij het bolspel dat u speelt de gaaïen extra hard vastzetten ?	
52b. Hoe noemt men dat ?	
Is er achter het hellend vlak iets om de bollen en/ of gaaïen tegen te houden ?	
53. Hoe heet dat in uw dialect ?	
Hoe noemt u in uw dialect :	
54. de hellende goot waarlangs de bollen weer naar het beginpunt rollen ?	
55. de bak waarin de bollen dan terechtkomen ?	
56a. de persoon die de afgebolde gaaïen weer terugzet en de bollen terugbrengt of doet terugrollen ?	
57b. Wordt die persoon daarvoor vergoed ?	ja ☐ nee ☐
58c. Krijgt hij die vergoeding van de clubkas ?	☐ ☐
59d. Krijgt hij die vergoeding van elke deel- nemende bolder ?	☐ ☐
60e. Hoe noemt men dan het geld dat men aan die persoon geeft ?	
61a. Wordt er in uw club binnen of buiten gebold ?	
62b. Hoe noemt u in uw dialect : een bolspel dat binnen ligt ?	
63c. Als een bolterrein overdekt is, hoe noemt u dan het gebouw waarin gespeeld wordt ?	
64d. Hoe noemt u in uw dialect : een bolspel dat buiten ligt ?	
65. Moet het terrein speciaal onderhouden worden ?	
Hoe noemt u in dialect :	
66a. het effen leggen van de bodem (aarde, zavel), vóór en na het spel ? vb. Hē, ge moet nog... voordat we kunnen beginnen !	
67b. het voorwerp waarmee dat gebeurt ? Kan u het even schetsen ?	

6.

68c. de speler die met behulp van dat voorwerp de grond effent ?

D. HET SPELEN ZELF

69. Speelt men individueel of in ploegen ?

70. Hoe noemt u in uw dialect : een groep bolders die samenspelen, een ploeg ?

71. Hoe worden de spelers in ploegen verdeeld ? (door loting, volgens inschrijving, enz....?)

Hoe noemt u in uw dialect :

72. een speler die met u in dezelfde ploeg speelt ?

73. iemand die bij de andere ploeg speelt ?

74. de eerste speler van de ploeg ?

75. een andere speler of een andere ploeg uitdagen om een spel te spelen ?

76. Kan u even uiteenzetten hoe een spel verloopt ? (in ronden ?, hoeveel bollen heeft elk ?, individueel of per groep?,enz.)

77a. een beurt van één speler ?
(beurt, serie,...)

78b. hoeveel bollen heeft een speler per beurt ?

79c. hoeveel beurten heeft elke speler per wedstrijd ?

80a. Hoe noemt u in uw dialect :
de lijn waar men moet staan om te bollen?

81b. Is er een verschillende lijn voor mannen en vrouwen ?

82. Hoe noemt u in uw dialect : uw eerste bol gooien ?

De manier van loslaten van de bol bepaalt of zij/hij recht of scheef loopt, te hard of te zacht, enz.....

Hoe noemt u in uw dialect : het loslaten van de bol in de volgende zinnen ?

83a. Ge moet wijder (werkwoord)	
84b. Hij heeft een goede (zelfst. nmw)	
85. de bol hard laten rollen ?	
86. een bolder die ervoor bekend staat dat hij zeer hard bolt ?	
87. de bol zacht laten rollen ?	
88. iemand die ervoor bekend staat dat hij gewoonlijk zacht bolt ?	
89. met de linkerhand bollen ?	
90. met de rechterhand bollen ?	
Hoe zegt u in uw dialect :	
91. dat een bol een gaai heeft afgegooid ?	
Als u met één bol twee gaaien afbolt,	
92a. hoe noemt u dat in uw dialect ?	
93b. Is dat toegelaten ? Wat telt er dan ?	
94a. Op welke afstand van het schuine vlak moet de bol de grond geraakt hebben ?	
95b. Hoe noemt u die lijn ?	
96. Als uw bol achteraan terugkaatst en zo een gaai afgooit, hoe noemt u dat in uw dialect ?	
Hoe zegt u in uw dialect :	
97. dat de bol niet ver genoeg rolt ?	
98. Hoe noemt u in uw dialect : niets afbollen in een spel ?	
99. dat een bol een gaai geraakt heeft, maar die gaai valt er niet af ?	
100. dat de bol tussen twee gaaien door rolt en dus niets raakt ?	
101. dat de bol over de gaai heen springt ?	
102a. Heeft het hellend vlak een opstaande rand ?	
103b. Zo niet, hoe zegt u dan in uw dialect : dat de bol van het hellend vlak af bolt ?	

8.

104. Welke uitdrukking(en) gebruikt men in uw dialect, wanneer een bolder mist doordat hij afgeleid werd ?

105. Welke uitdrukking gebruikt men bij het bolspel wanneer men met een mislukte bol toch nog een gaai afholt ?

106. Welke bollen worden er afgekeurd ?

107. Hoe worden de punten bijgehouden ? Worden ze genoteerd op een bord, in een schrift, wordt er met jetons gewerkt,....?

Hoe noemt u in uw dialect :

108a. de persoon die de punten noteert ?

109b. het bord waarop men de puntenstand aanduidt ?

110c. het schrift waarin men de puntenstand aanduidt ?

111d. het optekenen van de punten ?
vb. Hé, ge hebt vergeten te

112. geen punten hebben ? (*bosman*)?

E. WEDSTRIJDEN

113. Hoe noemt u in uw dialect : een wedstrijd in het bollen ?

114. Hoe heten de verschillende soorten bolwedstrijden?

Kan u even uitleggen waaruit die verschillende bolwedstrijden bestaan ?

115. Kan u even kort beschrijven hoe een wedstrijd verloopt ?

Hoe noemt u in uw dialect :

116a. een wedstrijd onder de leden van een boldersvereniging, en waarbij gespeeld wordt niet voor een prijs of voor geld, maar voor punten, die dan na een bepaalde periode (meestal 1 jaar) samengeteld worden ?

117b. Wanneer worden deze wedstrijden gehouden?

118c. Hoe noemt u in uw dialect :
de winnaar/winnares van het club-
klassement ?

119d. iemand die drie opeenvolgende jaren
winnaar geweest is ?

Hoe noemt u in uw dialect :

120a. het soort spel waarbij men niet voor
punten, maar voor geld speelt ?

121. een wedstrijd waarbij men voor natura-
prijzen speelt ?

Hoe noemt u in uw dialect :

122. het soort spel waarbij alle gaaïen
opgesteld staan ?

123. het soort spel waarbij de twee spelers
of ploegen elk de helft van de gaaïen
toegewezen krijgen, en waarbij het
erop aankomt het eerst zijn helft af
te bollen ?

124a. een wedstrijd onder de leden van een
boldersvereniging, en waarbij maar
naar één gaai gespeeld wordt ?

125b. Welke gaai wordt er dan opgesteld ?

126c. Hoe verloopt zo'n wedstrijd ?

127d. Hoe noemt men de winnaar van die
wedstrijd ?

128e. Hoe noemt men de winnares van die wedstrijd ?

Hoe noemt men in uw dialect :

129. een wedstrijd die in een bepaalde streek
georganiseerd wordt voor verschillende
verenigingen. De wedstrijd heeft beurte-
lings plaats bij de verschillende verenigingen?

Hoe noemt men in uw dialect :

130. het soort spel waarbij beurtelings één gaai
wel en één gaai niet opgesteld wordt ?

131a. het soort spel waarbij maar 3 gaaïen op-
gesteld staan ?

132b. Welke gaaïen zijn dat ?

10.

133. het geld dat men betaalt om te mogen meedoen ?

134. het betalen van dat geld ?
(bv. je moet 50 fr.....)

Hoe zegt men in uw dialect :

135. dat een bepaald bedrag voor geld-
prijzen vaststaat, ongeacht het
aantal deelnemers ?

136. Hoe noemt u in uw dialect : bij gelijke
stand nog verder spelen om de prijs ?

137. een extra prijs die toegekend wordt na
elke ronde aan de speler die na die
ronde aan de leiding staat ?

138. iemand die speelt in de plaats van een
andere ?

Hoe zegt u in uw dialect :

139. dat u een wedstrijd gewonnen heeft ?

140. dat u in een bepaalde ronde afgevallen
bent ?

141a. Wanneer krijgt men strafpunten ?

142b. Hoe noemt men dat strafpunt ?

F. VARIA

143a. Gebruikt u bij het bolspel het
woord beschrijving ?

144b. Wat betekent het ?

145c. Hoe spreekt u het uit ?

146a. Kent u het woord 'blootbollen'?

147b. Wat betekent het ?

148c. Hoe spreekt u het uit ?

149. Hoe noemt u een bol die op haar platte
kant naar de gaaien toeschuift in plaats
van rolt ?

150a. Gebruikt u het woord 'combatbolling'?

151b. Wat betekent het ?

152c. Hoe spreekt u het uit ? (dialekt!)

153a. Gebruikt u bij het bollen het woord
'jouw', 'zjo', of 'jo',?

154b. Wat betekent het ?

155c. Kan u het even in een zin gebruiken ?
(dialekt!)

156a. Gebruikt u bij het bolspel het woord
'opgaan'?

157b. Wat betekent het ?

158c. Kunt u het even in een zin gebruiken ?
(dialekt!)

159a. Gebruikt u bij het bolspel het woord
bosman ?

160b. Wat betekent het ?

161c. Kan u het even in een zinnetje ge-
bruiken ? (dialekt!)

162a. Gebruikt u bij het bolspel het woord
'gewout'?

163b. Wat betekent het ?

164c. Kan u het even in een zinnetje gebrui-
ken ? (dialekt!)

165a. Gebruikt u bij het bolspel het woord
'pijp(e)'?

166b. Kan u dat even in een zinnetje gebruiken ?

167c. Wat betekent het ?

Mocht u nog meer woorden of inlichtingen over het bolspel weten, die hier niet opgevraagd werden, wilt u ze hieronder opschrijven, a.u.b. ?

Bestaat/bestond er in uw dorp een schuttersmaatschappij :
(duid aan met een kruisje)

liggende wip
staande wip
doelschutters

☐
☐
☐

Zo ja, kan u ons naam en adres geven van die schuttersmaatschappij ?

